

Nyilas Atilla

Az Álmos-könyvből

Ferenczi betege

[A Klinikai naplóból]

B. a húgáról álmodik: fekszik a mezőn, egy bika rárohan és megerőszakolja. Majd ugyanőt látja holtan úszni a vízen, s amint a tömeg szeme láttára kihúzzák. B. felteszi a kérdést: miért nem tud ezekre a dolgokra emlékezni, a múlttal miért álmodok formájában és miért ilyen

torzító módon foglalkozik? Válaszom: személyiségünk egy része meghalhat, és ha a maradék rész túléli a traumát, úgy ébred, hogy lyuk keletkezett az emlékezetében, lyuk személyiségén. »Igen, de ha már egyszer tudom ezt, fáradhatatlanul kérdezem magamat

és Önt: akkor miért nem vagyok képes lemondani a halott részről egészen?« „Egy indiai barátom, egy vadász látta, amint egy sólyom megtámad egy kis madarat, közelít feléje, az reszketni kezd, majd pár másodperces remegés után egyenest berepül a sólyom nyitott

szájába...” (Ismerünk olyan eseteket, amikor az emberek halálfélelemből öngyilkosok lesznek, pl. párbaj előtt.) „...De hogy érezte volna ez a madárka magát, ha abban a pillanatban, mikor nagy reszketve beleszáll a halál torkába, barátom lelőtte volna azt a sólymot?”

A cápa

Elköteleződtem a cápák iránt.

Csodálom őket, ugyanakkor minden élőlény közül tőlük félek a legjobban. Cápavadászatra, ha eljön az ideje, el fogok menni találkozni velük, és tudom, hogy eljön.

Élőben eddig kétszer láttam: motorcsónakos kiránduláson egy kisméretű uszonyát, és Opatijában, ahogy kiemelkedett a vízből egy hatalmas: céltudatos arcát a cápahálón túlról.

És íme: még kisgyerekként, pusztá késsel, ágyékkötőben, mint a gyöngyhalászok, felszíni és mélytengeri víz között lebegve óceánban, ezt elárulja a kilátástalan mélység. Pontosan tudom róla, hogy gyilkos, mégis vonz a közelsége. Amint siklik mellettem-fölöttem, a hasa alá csúszom, lehelet-vékonyan összeér a bőrünk. Egymásra simulunk, forgolódunk, s közben arra összpontosítok, mi volna az ideális szög és pillanat, ahonnan és amikor belédöfhetném a pengét. Nem mintha úgy maradna reményem.

Húszéves korom körül rettenetes víziszonyom támadt, miután beleléptem egy tengeri csillagba, és ha erre az álmra gondolok, mely a legrégebbi, amire emlékszem, s melyre a legélesebben emlékszem, pedig látszólag minden ok nélkül gyakran eszembe jut, akkor konkrétan kiver a víz.

A varázsló

Valami nagyon kedves érzés volt a kertvárosi utcákon céltudatosan menni, noha nem jártam még arra, egyenesen be egy faragott kapun, amely haranglábra emlékeztetett; mintha meg is kondult volna, mikor az udvarba léptem. Kétoldalt átláthatatlanul sűrű bokrok határolták, jobbra ott gubbasztott közöttük egy vadszőlőtől roskadozó házikó, amilyenben elfeledett nagymamák szoktak lakni, vagy a világ elől bújó szerelmespár, egyikük morfinista, a két kis ablak mindig elfüggönyözve s a zöld zsalugáterek behajtva, az órák olyan csendesesen és lágyan percegnek, mintha lábujjhegyen lopakodnának, hogy meg ne zavarják a nyitott szemmel révülőt. A hajlék előtt különös virágoskert, sosem látott, csodás növényekkel, kanyargó száruk, selymes fényű levelek, kacsok, fürtök, fehér, rózsaszín szirmok, lila és fekete, bársonypuha kelyhek buja összevisszaságban. Ahogy jobban megnéztem, csak akkor ébredtem rá, hogy megrázóan telt, bódító illatot érzek, mintha érzékelőképeségem kitágult volna, mint városi kisgyereké, aki először jár vadvirágos réten, és beleszédül az ezeryni színbe, amire örökké emlékezni fog. Hátrébb díszsövények, ágyások, kis szökőkutak, padok, facsoportok labirintusa, s a meszszire lejtő park mélyén erdőtől ölelt csónakázótó; valamiképpen már akkor ott sejtettem, mikor még a lugasok zegzugai között hatoltam beljebb és beljebb, mintegy megigézve, míg egy fügefafa tözsomszédságában álló, pagodaszerű esőházra nem bukkantam. Ott feküdt a varázsló talpig feketében, napos-holdas varázsköpenyébe burkolózva. Halott volt, ezt lehetett tudni, két öreg szülője, vagy tán a nagyszülei, akik ugyanezen a portán tengették napjaikat, már régen elsiratták. Ennek ellenére mozgalmas látványt nyújtott — hol férfiasan izmosnak, hol nőiesen törékenynek, rasztahajúnak vagy választékos frizurájúnak tűnt föl, a szeme hol barna volt, hol kék, de amúgy is változtatta formáját: körvonalai egyszerre megnyúltak, tigrisnek látszott, majd sólyomnak, homoki viperának, levelibékának, hirtelen fölszállt mint felhő, aztán mintha szakadékba, tölgyfalevélként hullott alá. Még tudott varázsolni, és most, mintha csak vért köhögő primadonna, aki tisztában van vele, hogy ez előadás a hatyúdala, minden tudományát bevetette. Szívárványt húzott az égre, és kigyújtotta a fák koronáit. Ott termettek legkedvesebb barátaim, azok is, akik már korábban meghaltak, aztán hirtelen mindannyian a völgybe, a kis tó partjára kerülünk. Honnan, honnan nem, beleröpített egy falka disznót, ő maga pedig odáig sétált a víz felszínén, ahol elnyelte őket a hűvös mélység. Lassan fölemelte két kezét, s akárha teljes napfogyatkozásakor, vagy még annál is gyorsabban besötétedett — fölragyogtak az ég csillagmilliárdjai, és ő szeszélyes pályákon, hihetetlenül sebesen mozgatta, megkerítette őket, mint puli a nyáját, egyre sűrűbb fénnel, hatalmasan áradtak, míg végül egyetlen, vakító pontban szikráztak föl. Szemem lehunyva gyönyörködtem a recehártyámon robbanó csóvákban, mint állami gondozott a töltés oldalában, ahova vacsora után kihajtották őket a Szent István napi tűzijátékra, s amikor nagy sokára megint kinyitottam, a varázsló karjaiban találtam magam, anyaszült meztelenül, szerelmes egyesülésben, de ahogy altestem felé pillantottam, mintha kigyó farkát láttam volna fürgén hol ezen, hol azon a testnyílásomon becsusszanni. Édes ízzel a számban ébredtem csatakos ágyamban. Még föl tudtam idézni a varázsló képét, le is akartam rajzolni, de előgomolygó ceruzavonalaim közül hol madár szárnya, hol hulló nyelve kacskaringózott ki, míg végül apró darabokra nem téptem a sűrűn telefirkált, félfamentes rajzlapot.

A szupervizor

[Birtalan Balázs naplójegyzete nyomán]

Most lett vége az analízisnek,
körüti üzlet ajtajában búcsúzom
terapeutámtól, a miniszterelnöktől.
Barátságosan vállamra helyezi kezét:
»Aztán majd zavard be hozzám anyádat!«

*Jön a szupervizor,
megfoszt titkaidtól.*

„Igazán sajnálom, de nem tehetem
— szabadkozom békülékenyen —,
anyám még mindig meg van halva,
és elég régóta csinálja egyhuzamban —
mint ezt már többször említettem.”

*Jön a szupervizor,
megvált titkaidtól.*

»Ja igen, ez folyton kimegy a fejből«,
feleli a zavar legkisebb jele nélkül.
„Esetleg utána kéne mennünk,
hogymi az oka az ellenállásodnak”,
fűzöm hozzá reverendám igazgatva.

*Jön a szupervizor,
meghal titkaidtól.*

Ahogy lavírozok az utcalányok között,
somyogva csóválom fejem —
de nincs idő mélnézni, mert várnak,
ma délután még el kell jutnom
például az ellenzék vezéréhez is.

Fejér Ernő: HALÁL ELLEN KÉP AZ ORVOSSÁG
c-print, 30×50 cm

Vérdopping

[Béki István Álom c. verse nyomán]

Ágyasom fejemet vette,
fejszével a madárlátta nászágyban.
Madártávlatból láttam,

a nyakszirtemen fakadó forrást,
tovacsorduló eret,
ahogy vörös homoktengerbe fut.

Véres karddal zablázott lovon
véresre sarkantyúzott lovast.
Véres országot álmodtam én.

Oázis rőt pálmaligetében
halott vérrokonaimat.
A férfiak tűzifát hasogattak,

az asszonyok friss vért sütögettek —
egyszerre mind föllángolt a vér,
teljes tűzbe borult a forgó sivatag.

Nem kelek föl

Késő volt már, de nem keltem még föl.
Szólongattak, de nem ébredtem föl.
Hallottam álmomban, azt hittem, álmodom.
Csak fölébredtem, de még nem keltem föl.
Kértek valamire, de nem keltem még föl.
Kikeltem az ágyból, bár föl még nem keltem,
segítettem valamit vagy valamiben,
és visszafeküdtem, mert nem keltem még föl.

Álmodtam tovább ugyanazt az álmot,
vagy egy másikat, mely folytatta az előzőt,
esküvőről vagy születésnapról,
bulit álmodtam, osztálytalálkozót,
a régi osztályommal, egy óra életet,
éjszaka volt már, s én azt latolgattam,
hazaugorjak-e, mielőtt odamegyek,
ha hazaugrom, már csak éjszakai
járatokkal jutok vissza a városba,
amikor összefutottam az ünnepelttel,
késett magától, piáért járt
vagy szökésben volt, és könnyen meggyőzőtt,
hogy amiért hazamentem volna,
azért fölösleges lenne hazamennem,
így aztán egyenesen hozzá mentem,
sokan ott voltak már, félkörben ültek,
sorban köszöntöttem mindőjüket,
mindenkivel összeölelkeztem,
mindenkivel megittam valamit,
és mire körbeérve lehuppantam közéjük,
olyan részeg voltam már, mint a szentek —

vagy talán még náluk is részegebb.

Elhagyott trón a parton

Jemeni álom

A bölcs kivárt, a bolond aludt.
A mágus kérdezett:
Mit látsz?

Árva arcon fáradt mosoly,
pergament a kőlapon
gepárd őrzi mozdulatlan.

Fiús lány ül a trónján,
figyelő, komoly szemek.

Szem nélkül kőarcok figyelnek,
fáklyafüst rajzol
tűnő képeket:

Vándort a sivatag horizontján.
Iszfaháni dervisek táncát.
Mongúzt, épp kergeti a farkát.
Elmosódott mozaikképet.

Koromsárkányt barlang falán.
Skorpiót fordított üvegpohárban.
Rákot sziklafal repedésében.
Buborékot korallzátony zugában.

Homokban figyel a lány
megfakult pergament a vízben.
Dagály lepi el a trón lábát.
Tükörírás arámi nyelven.

Körülvesz a tenger csendje,
a gepárd őrzi látomásom.

A bölcs kivárt.
A bolond felébredt.
A mágus nem kérdezett.

Kamondy Imre

Buddha szeme

Szemed palástja álom
Álom palástja ébredés
Ébredés palástja beszéd

Beszéd palástja némaság
Némaság palástja zene
Zene palástja csend

Csend palástja vihar
Vihar palástja végtelen
Végtelen palástja

Buddha szeme